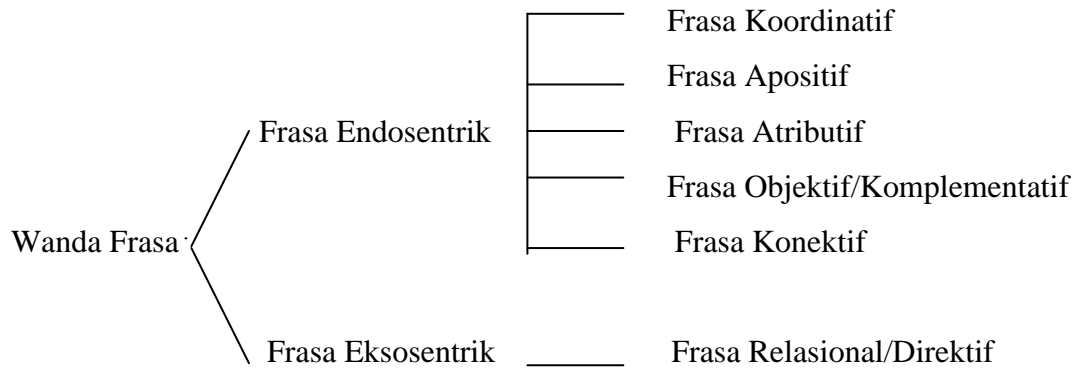

Wanda Frasa

- ✚ Nurutkeun sasaruhan distribusi jeung unsumna,
frasa teh bisa dibedakeun jadi dua wanda atawa tipe konstruksi:
 - (1) frasa endosentrik,
 - (2) frasa eksosentrik.
- ✚ Nurutkeun struktur internalna atawa patali gramatik antarunsumna, frasa endosentrik:
 - (1) frasa koordinatif,
 - (2) frasa apositif,
 - (3) frasa atributif,]
 - (4) frasa objektif atawa komplementatif,
 - (5) frasa konektif.
- ✚ Frasa eksosentrik:
frasa relasional (sok disebut oge frasa direktif atawa frasa relater aksis).

4.2.2.1 Frasa Endosentrik

Frasa endosentrik nya eta frasa anu distribusina atawa paripolah sintaktisna sarua jeung salahsahiji atawa sakabeh unsurna. Dina larapna dina omongan atawa kalimah unsur frasa endosentrik teh (salahsahiji atawa kabahananana) bisa ngawakilan frasana tea. Contona, dina kalimah *Kuring rek piknik ka Bali* frasa *rek piknik* mangrupa frasa endosentrik lantaran distribusina sarua jeung *piknik*, anu mangrupa salahsahiji unsurna. Kecap *piknik* dina eta kalimah bisa ngawakilan frasa *rek piknik*. Hal ieu bisa dibuktikeun ku kalimah-kalimah ieu di handap.

(1) Kuring rek piknik ka Bali.

(2) Kuring piknik ka Bali.

Eta dua kalimah teh sarua pada-pada gramatis, pada-pada bisa ditarima ku panyatur, luyu jeung kaedah tata basa, sarta kaharti maksudna.

4.2.2.1.1 Frasa Koordinatif

Frasa koordinatif nya eta frasa endosentrik anu unsur-unsurna satata atawa sadarajat. Ieu frasa teh diwangun ku dua unsur puseur atawa leuwih, make panyambung atawa henteu. Panyambung anu sok dipake nya eta *jeung* atawa *tur* (tipe aditif) jeung *atawa*

(tipe alternatif). Pola dasar adegan ieu frasa bisa digambarkeun ku formula saperti ieu di handap.

[1a] FKoor Ad => UN-1: Pus-1 + (<jeung/tur>) + UN-2: Pus-2

[1b] FKoor Al => UN-1: Pus-1 + (<atawa>) + UN-2: Pus-2

Contona:

(3) kolot budak

(4) gancang tur beres

(5) sakola jeung digawe

(6) mahasiswa atawa dosen

(7) buku, patlot, jeung jidar

4.2.2.1.2 Frasa Apositif

Frasa apositif nya eta frasa endosentrik anu unsur kaduana mangrupa aposisi atawa pangganti unsur anu kahiji sarta sakalian jadi katerangan pikeun unsur anu kahiji tea (nu jadi puseurna). Beda jeung frasa koordinatif, unsur-unsur frasa apositif mah henteu bisa dikantetkeun ku kecap *jeung* atawa *tur* lantaran unsur-unsurna nuduhkeun referensi anu sarua. Ku lantaran kitu, unsur-unsur frasa apositif teh bisa dikantetkeun ku kecap *atawa*, sarta sok diheuleutan ku randegan rada panjang. Frasa apositif teh pola dasar adeganana bisa digambarkeun ku formula saperti kieu.

[2] FApo => UN-1: Pus + UN-2: Apo

Contona:

(8) urang, bangsa Indonesia

(9) Bandung, Kota Kembang

(10) Suharto, Presiden RI

4.2.2.1.3 Frasa Atributif

Frasa atributif teh nya eta frasa endosentrik anu diwangun ku unsur anu diterangkeun, anu sok disebut puseur atawa poko, jeung unsur anu nerangkeun, anu sok disebut atribut atawa panyiri. Unsur-unsurna henteu bisa dikantetkeun boh ku kecap *jeung* boh ku kecap *atawa*. Sakapeung di antara dua unsurna teh sok bisa diseselan kecap

nu. Tempat unsur atributna lolobana tukangeun unsur puseurna, tapi aya oge anu tempatna hareupeun puseurna. Pola adeganana bisa digambarkeun ku fomula ieu di handap.

[3a] FAtr => UN-1: Pus + (<nu>) + UN-2: Atr

[3b] FAtr => UN-1: Atr + UN-2: Pus

Contona:

(11) budak pinter

(12) sakola nu unggul

(13) keur dialajar

4.2.2.1.4 Frasa Objektif/Komplementatif

Frasa objektif atawa frasa komplementatif nya eta frasa endosentrik anu unsur kaduana jadi panglengkep kana unsur kahijina nu jadi puseurna. Unsur kahiji teh biasana mangrupa kecap pagawean transitif, semitransitif, atawa semiintransitif anu nuduhkeun migawe atawa dipigawe. Ari unsur kaduana mangrupa kecap barang anu nuduhkeun nu ngarandapan atawa nu ngalakukeun. Pola adeganana saperti anu katangen dina formula ieu di handap.

[4] FOb/Kom => UN-1: Pok + UN-2: Pan

Contona:

(14) *Maca koran* geus jadi kabiasaan urang kota.

(15) *Dagang sapi* kauntunganana lumayan.

(16) *Digegel anjing* matak katularan panyakit rabies.

4.2.2.1.5 Frasa Konektif

Frasa konektif nya eta frasa endosentrik anu diwangun ku konektor atawa panyambung jeung aksis atawa sumbu. Konektor ngabogaan fungsi nyambungkeun jejer atawa subjek kana aksis atawa sumbu frasa anu jadi bagian caritaan atawa predikat. Ku lantaran kitu, pola adegan frasana bisa diformulasikeun saperti ieu di handap.

[5] FKon => UN-1: Kon + UN-2: Aks

Contona:

(17) Anakna teh *jadi dokter*.

(18) Korupsi teh *mangrupa kajahatan*.

(19) Nu nulungan anjeun teh *nya eta Damin tea*.

4.2.2.2 Frasa Eksosentrik

Frasa eksosentrik nya eta frasa anu distribusina atawa paripolah sintaktisna henteu sarua jeung sakabeh unsurna. Ieu frasa teh henteu ngandung unsur anu nerangkeun jeung anu diterangkeun atawa unsur puseur jeung panambah. Unsur-unsurna sarua pentingna, tapi henteu bisa dibagenteunkeun, unsur nu hiji teu bisa ngaganti unsur sejenna, atawa salah sahiji unsurna teu bisa ngawakilan frasana tea. Contona, frasa *ka Bali* dina kalimah *Kuring rek piknik ka Bali* kaasup frasa eksosentrik lantaran dsitribusina henteu sarua jeung sakabeh unsurna, boh jeung *ka* boh jeung *Bali*, anu mangrupa unsur-unsurna tea. Hal ieu bisa dibuktikeun ku kalimah-kalimah ieu di handap.

(20) Kuring rek piknik ka Bali.

(21) *Kuring rek piknik ka.

(22) *Kuring rek piknik Bali.

Kalimah (21) jeung (22) di luhur henteu mangrupa kalimah anu gramatis. Eta dua kalimah teh moal bisa ditarima benerna ku panyatur basa Sunda.

Frasa eksosentrik teh konstruksina diwangun ku dua unsur; unsur kahiji mangrupa relator (pameungkeut) atawa direktor (pananda), ari unsur kaduana mangrupa aksis (sumbu). Ku lantaran kitu, ieu frasa teh sok disebut frasa relator aksis (pameungkeut sumbu), frasa relasional, atawa frasa direktif. Adegan frasa relasional atawa frasa direktif teh bisa digambarkeun ku formula saperti ieu di handap.

[6] FRela/Dir => UN-1: Rela/Dir + UN-2: Aks

Contona:

(23) di Bandung

(24) ka pasar anyar

(25) tina buludru beureum

4.2.3 Warna Frasa

Frasa endosentrik bisa oge dibedakeun nurutkeun sasaranana jeung kategori atawa warna kecap anu jadi unsur pokona atawa puseurna. Nurutkeun ieu patokan, frasa

endosentrik teh bisa dibedakeun jadi opat kategori atawa opat warna, nya eta (1) frasa nominal atawa frasa barang, (2) frasa verbal atawa frasa pagawean, (3) frasa adjektival atawa frasa sipat, jeung (4) frasa numeral atawa frasa bilangan.

Ari frasa eksosentrik kategorina henteu bisa dipasing-pasing saperti frasa endosentrik lantaran henteu ngandung unsur anu jadi puseur frasana. Sanajan kitu, kategori atawa warna ieu frasa teh sok dipasing-pasing nurutkeun kategori kecap nu jadi relator atawa direktorna (pameungkeut atawa panandana). Dumasar kana kategori kecap anu jadi relatorna atawa direktorna tea, frasa eksosentrik bisa dibedakeun jadi tilu warna, nya eta (1) frasa preposisional atawa frasa pangantet, (2) frasa konjungsional atawa frasa panyambung, jeung (3) frasa pronominal relatif atawa frasa gaganti panyambung. Dina ieu buku frasa (1) jeng (2) disebut frasa preposisional, ari frasa (3) digolongkeun kana frasa nominal.

Ecesna, warna frasa teh bisa dititinan dina bagan ieu di handap.

